

Inauguracyjne Spotkanie Duszpasterskie Środowisk Geologów Góra Św. Anny (Śląsk Opolski), 15.04.2007

Iwona Barbara Litwin*

Inauguracyjne Spotkanie Duszpasterskie Środowisk Geologów odbyło się z udziałem ks. bp. dr. Edwarda Janiaka — biskupa duszpasterstw ochrony środowiska, biskupa pomocniczego Archidiecezji Wrocławskiej, prof. dr. hab. M-O. Jędryska — podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska, głównego geologa kraju oraz ks. Jana Rykały SAC — daw-

niej geologa, obecnie duszpasterza geologów i misjonarza pallotyńskiego w Papui Nowej Gwinei.

Spotkanie odbyło się w dniu święta Miłosierdzia Bożego, które jest obchodzone na całym świecie w pierwszą niedzielę po Wielkanocy — w bieżącym roku dzień ten wypadł 15 kwietnia. Wszystkich geologów zaproszono do miejscowości Góra Św. Anny — duchowej stolicy Śląska Opolskiego. Miejsce to zapewniło niezwyklej oprawie inauguracyjnemu spotkaniu. Nazwa miejscowości oraz nazwa parku krajobrazowego — obszaru od 1988 r. poddanego ochronie — pochodzi od nazwy najwyższego wzniesienia Wyżyny Śląskiej, Góry Św. Anny (400 m n.p.m.). Jest to jedno z przepięknych miejsc w Polsce, urzekające swą niepowtarzalnością. Niezwykłość tego zakątka stanowią nie tylko wspaniała przyroda i walory kulturowe, ale też to, że jest on jednym z najciekawszych punktów geologicznych Opolszczyzny. W jego obrębie znajduje się dużo śladów minionych epok. Czytelników zainteresowanych różnorodnością geologiczną tego rejonu zapraszam do przeczytania artykułu informacyjnego M. Zarankiewicza i in. pt. *Druga młodość historycznych kamieniołomów Góry Św. Anny (Śląsk Opolski)* (Prz. Geol., nr 3/2006, str. 206).

Korzystając z możliwości przyjazdu na miejsce spotkania dzień wcześniej miałam wspaniałą okazję do bliższego poznania tego wyjątkowego zakątka, miejsca często odwiedzanego przez geologów i miłośników Ziemi oraz pielgrzymów znajdujących przykład życia i opieki u jego patronki, świętej Anny. Ciesząc się słoneczną i ciepłą pogodą swoją wędrowkę rozpoczęłam od szczytu Góry Św. Anny, gdzie znajduje się Bazylika św. Anny, Klasztor oo. Franciszkanów oraz Grota Lurdzka, wybudowana w dawnym kamieniołomie wapieni triasu i bazaltów (nefelinitów). Plac przed grotą — główne miejsce spotkań pielgrzymów — otoczony jest zbudowanymi z wapieni stacjami Drogi Krzyżowej. W bazylice znajduje się cudowna figurka św. Anny z XV w. Rzeźba przedstawia trzy postacie — pośrodku w postawie stojącej ukazana jest kobieta, która

trzyma w swoich ramionach dwoje dzieci. *Samotrzecia* — tak określana jest ta figurka, co wg średniowiecznej interpretacji znaczy *we troje razem*. Św. Anna Samotrzecia jest *symbolem i łączniczką pokoleń, jest patronką wychowania i życia rodzinnego*. Do jej pomnika już od ponad pół tysiąca lat przybywają ludzie różnych pokoleń, kultur i narodowości.

Po zapoznaniu się z historią kultu św. Anny i dziejami franciszkanów, schodząc głównymi schodami, wzrok mój ujął widok przepięknej panoramy Parku Krajobrazowego Góra Św. Anny. Moim kolejnym miejscem przystankowym był powstały w 2000 r. pomnik papieża Jana Pawła II, autorstwa Gustawa Zemły. Wędrując dalej, mijając zadbane i ukwiecone domostwa mieszkańców Góry Św. Anny, doszłam do monumentalnego dzieła Xawerego Dunikowskiego — wybudowanego w latach 1955–1956 *Pomnika Czynu Powstańczego*. Poniżej pomnika znajduje się olbrzymi amfiteatr skalny, powstały w latach 1934–1938 w dawnym kamieniołomie wapienia. Amfiteatr dookoła otoczony jest przepięknymi bukowymi drzewami.

W kwietniu 2004 r. *Góra Świętej Anny — komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy*, został uznany za pomnik przyrody i znalazł się w grupie 30 najcenniejszych obiektów zabytkowych w Polsce.

Gościom przybywającym na Górę Św. Anny służy prowadzony przez franciszkanów Dom Pielgrzyma. Do przestronnego, rozbudowanego w ostatnich latach o nowe pokoje i sale konferencyjne gmachu zostali zaproszeni uczestnicy tegorocznego spotkania. Tutaj przybyli goście dokonywali rejestracji. Na osoby, które przyjechały na Górę Św. Anny w przeddzień zjazdu, czekały zarezerwowane pokoje.

Zaproszeni goście, korzystający z możliwości wcześniejszego przybycia, spotkali się w sobotę wieczorem przy ognisku. Wspomnieniom i śpiewom przy gitarowym akompaniamencie ks. Jana Rykały nie było końca. Przemiała atmosfera tego wieczoru sprawiła, że długo wszyscy siedzieli pod rozgwieżdżonym niebem, ciesząc wzrok płomieniami ogniska.

Następnego dnia na Górę Św. Anny przybyli pozostali uczestnicy zjazdu. O godzinie 10.00 wszystkich obecnych, ok. 50 osób zaproszono na niedzielną Mszę Świętą do kaplicy mieszczącej się w Domu Pielgrzyma. Mszę odprawił ks. bp dr Edward Janiak wraz z ks. Janem Rykałą — wszyscy zebrani złożyli dar modlitwy za wszystkich geologów w Polsce.

Po ceremonii mszy zwrócił się do zebranych prof. Mariusz-Orion Jędrysek. W wystąpieniu minister Jędrysek podkreślił znaczenie geologii w rozwoju i kulturze

*Państwowy Instytut Geologiczny, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; iwona.litwin@pgi.gov.pl

człowieka. Profesor Jędrysek mówił o priorytetowych zadaniach stojących przed geologią w świetle rozwijającej się gospodarki Polski: zwiększonym zapotrzebowaniu na energię i surowce budowlane oraz potrzebie kształcenia przyszłych geologów. Na zakończenie wiceminister środowiska wyraził swoje zadowolenie ze spotkania środowisk geologów i nadzieję na kontynuację podjętej inicjatywy. Głos zabrał również biskup Janiak podkreślając potrzebę tworzenia duszpasterstw dla konkretnych grup zawodowych ze względu na ich głęboki sens integracyjny. Biskup Duszpasterstw Ochrony Środowiska wspominał początki duszpasterskich spotkań leśników, które regularnie odbywają się już od 10 lat. Biskup Janiak wyraził nadzieję, że inauguracyjne duszpasterskie spotkanie geologów przy dobrej woli zebranych będzie dobrym zaczynem na przyszłość. Podał również przykład duszpasterskiego środowiska lekarzy akademickich i innych grup zawodowych, które wyrażają potrzebę takich spotkań, rozwijających zarówno duchowo, jak i intelektualnie. Na zakończenie biskup udzielił błogosławieństwa wszystkim zebranych w ich służbie zawodowej.

Po przemówieniach uczestnicy zjazdu udali się na spotkanie w plenerze na terenie przylegającym do Domu Pielgrzyma. Każdy z zebranych miał okazję do powiedzenia kilku zdań o sobie i o tym, czym się zajmuje.

Kolejnym punktem programu była konferencja, na której referat wygłosił ks. Jan Rykała. Tę wzruszającą opowieść zatytułowałabym słowami jej Autora: *Był geologiem został pallotynem, jest misjonarzem*. Ks. Jan podzielił się z zebranymi swoimi bardzo osobistymi przeżyciami, których doświadczył na drodze do trzech powołań: geologicznego, kapłańskiego i misyjnego. W pokonferencyjnej dyskusji z ks. Janem zaproponowano, by kolejne spotkania były poświęcone trudnym tematom prowadzącym do przekonania, że *prawdziwa nauka nigdy nie kłóci się z wiarą*.

Konferencji towarzyszyła wystawa przedmiotów z kolekcji ks. Jana, które przybliżyły zwiedzającym Rajską Wyspę. Były to proste narzędzia, którymi posługują się Papuasi, przedmioty ozdobne, takie jak paski i naszyjniki, kolorowy materiał służący za codzienne ubranie oraz torby tzw. *bilumy*, w których przenoszone są towary. Wystawa i opowiadania ks. Jana bardzo przybliżyły zwiedzającym życie mieszkańców wyspy. Oto adres e-mail ks. Jana dla tych, którzy chcieliby pozostać w kontakcie z duszpasterzem geologów: pallottinespng@global.net.pg.

Na zakończenie spotkania odbyło się zwiedzanie rezerwatu geologicznego *Góra Św. Anny*, po którym oprowadził nas Marek Zarankiewicz — pracownik Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych w Górze Św. Anny, pomysłodawca utworzenia ścieżki dydaktyczno-naukowej na terenie rezerwatu geologicznego *Góra Św. Anny*.

Wędrówkę rozpoczęliśmy od zwiedzenia siedziby Parku Krajobrazowego *Góra Św. Anny*. W sali wystawowej parku obejrzelśmy kolekcję jaspisów i wielu skamieniałości znalezionych w kamieniołomie bazaltu (nefelinitu). Były tam również fragmenty skał z innych odkrywek

Góry Św. Anny. Na zewnątrz budynku podziwialiśmy olbrzymią (ok. 1,5 m²) płytę z warstwą wapienia muszłowego z kamieniołomu *Amfiteatr*. Po zwiedzeniu sali wystawowej udaliśmy się w kierunku rezerwatu przyrody. Idąc ok. 300 m na południe od siedziby parku trafiliśmy do kamieniołomu nefelinitu i wapienia, którego część objęta jest ochroną. W części chronionej w 1972 r. został założony rezerwat geologiczny pod nazwą *Góra Św. Anny*. Na obrzeżu rozległego kamieniołomu ustawiono tablice informacyjne z opisem rezerwatu. Jeszcze kilka lat temu w kamieniołomie znajdowało się olbrzymie wysypisko śmieci. Dzięki wielkiemu trudowi, jaki włożyli pracownicy Parku Krajobrazowego *Góra Św. Anny*, walory geologiczne tego obszaru zostały przywrócone. Wywieziono śmieci, wycięto bujne zarośla, zbudowano bezpieczne zejścia i po odkopaniu interesujących geologicznych profili, ustawiono kilkanaście punktów dydaktycznych z objaśniającymi tablicami. Na dno dawnego wyrobiska prowadziło nas zejście zbudowane z drewnianych bali i barierki zabezpieczającej. Wzdłuż odsłoneń przewodu wulkanicznego szliśmy po drodze wybrukowanej kawałkami nefelinitów. We wschodniej części odkrywki mogliśmy obejrzeć triasowe wapienie formacji karchowickiej. Teren rezerwatu to obszar z dobrze zachowanymi strefami kontaktu bazaltu (nefelinitu) z wapieniem triasowym. Występuje tam również największa w Polsce soczewka jasnobrazowego jaspisu porcelanowego.

W rezerwacie można również spotkać wiele gatunków roślin chronionych. Na progach skalnych rośnie rozchodnik wielki, rozchodnik ostry i paproć zanokcica skalna. Rozprzestrzeniająca się roślinność powoduje szybkie zarastanie kamieniołomu i stanowi zagrożenie dla istniejących geologicznych odsłoneń.

Po zwiedzeniu rezerwatu kierując się w stronę Bazyliki św. Anny doszliśmy do Alei Jana Pawła II. Przepiękna aleja ze starymi drzewami prowadziła nas przez kalwarię annogórską, wzorowaną na najstarszej w Polsce kalwarii zebrzydowskiej.

Na Rajskim Placu przy bazylice zakończyliśmy tegoroczną pielgrzymkę geologów, życząc sobie kolejnego duszpasterskiego spotkania w szerszym gronie w przyszłym roku.

W imieniu swoim oraz uczestników zjazdu składam serdeczne podziękowania głównym organizatorom inauguracyjnego duszpasterskiego spotkania geologów: Wojciechowi Drzewickiemu i Dominice Lewickiej-Szczebak — koordynatorom zjazdu. Dziękuję również gorąco Markowi Zarankiewiczowi, dzięki któremu mieliśmy okazję zwiedzić rezerwat geologiczny Góra Św. Anny. Bardzo dziękuję Marcie Kurasiewicz za jej zaangażowanie w przygotowaniu spotkania przy ognisku.

Serwis fotograficzny na stronie 346 i 435.

Na ryc. 4. str. 346 uwiecznieni zostali najbardziej wytrwali uczestnicy spotkania.

Ministerstwo Środowiska

przegląd **GEOLOGICZNY**

PISMO INFORMACYJNE PAŃSTWOWEJ SŁUŻBY GEOLOGICZNEJ

TOM 55 • NR 5 (MAJ) • 2007

Cena 12,00 zł
(w tym 0% VAT)

Indeks 370908
ISSN-0033-2151

Zdjęcie na okładce: Wapienie gogolińskie w rezerwacie Biesiec, Góra Św. Anny (patrz str. 350). Fot. M. Zarankiewicz

Inauguracyjne Spotkanie Duszpasterskie Środowisk Geologów Góra Św. Anny (Śląsk Opolski), 15.04.2007 (str. 350)

Ryc. 1. Do uczestników spotkania zwraca się prof. dr hab. M-O. Jędrysek, wiceminister środowiska, główny geolog kraju. Wystąpieniu przysłuchują się ks. bp dr E. Janiak, biskup duszpasterstw ochrony środowiska oraz ks. J. Rykała, duszpasterz geologów, misjonarz pallotyński w Papui Nowej Gwinei. Fot. R. Miller

Ryc. 2. Bazylika św. Anny na Górze Św. Anny

Ryc. 3. Grota Lurdzka wybudowana w dawnym kamieniołomie wapienia i bazaltu. Ryc. 2–3 fot. I.B. Litwin

Ryc. 4. Uczestnicy Inauguracyjnego Spotkania Duszpasterskiego Środowisk Geologów na Górze Św. Anny. Fot. K. Grzesik

**Inauguracyjne Spotkanie Duszpasterskie Środowisk Geologów
Góra Św. Anny (Śląsk Opolski), 15.04.2007 (str. 350)**

Ryc. 1. Słupy bazaltowe w rezerwacie geologicznym *Góra Św. Anny*

Ryc. 2. Stożek tufów wulkanicznych w rezerwacie geologicznym *Góra Św. Anny*

Ryc. 3. Widok na Górę Św. Anny z miejscowości Poręba. Wszystkie fot. M. Zarankiewicz